

**МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ПОДАТКОВИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ТА
МИТНОЇ СПРАВИ**

**КАФЕДРА ПРАВООХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
НАУКОВИЙ ГУРТОК «ПАТРІОТ»**

**ЗБІРНИК ТЕЗ
студентської інтернет-конференції
«ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ
ПРАВООХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ У
СУЧАСНИХ УМОВАХ»**

(м. Ірпінь, 19 лютого 2025 року)

Ірпінь 2025

Рекомендовано до поширення через мережу

*Інтернет Вченою радою науково-дослідного інституту
економічної безпеки та митної справи
Державного податкового університету
(протокол № 9 від 04 березня 2025 року)*

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ СТУДЕНТСЬКОЇ ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЇ

Голова:

ЯЦИК Тетяна Петрівна – в.о. директора навчально-наукового інституту економічної безпеки та митної справи, кандидат юридичних наук, доцент, ННІ економічної безпеки та митної справи ДПУ.

Заступники голови:

ПАРЕНИЦЯ Сергій Павлович – доцент, кандидат юридичних наук, завідувач кафедри правоохоронної діяльності ННІ економічної безпеки та митної справи ДПУ;

БУХТІЯРОВ Олексій Анатолійович – доцент, кандидат юридичних наук, доцент кафедри правоохоронної діяльності ННІ економічної безпеки та митної справи ДПУ.

Члени організаційного комітету:

ЧИГРИНА Галина Леонідівна – доцент, кандидат юридичних наук, доцент кафедри правоохоронної діяльності ННІ економічної безпеки та митної справи ДПУ;

ЯФОНКІН Анатолій Олексійович – доцент, кандидат юридичних наук, доцент кафедри правоохоронної діяльності ННІ економічної безпеки та митної справи ДПУ;

КОЛОС Микола Анатолійович – доцент, кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент кафедри правоохоронної діяльності ННІ економічної безпеки та митної справи ДПУ;

КОВАЛЬ Микола Васильович – професор, кандидат юридичних наук, професор кафедри адміністративного права і процесу та митної безпеки ННІ економічної безпеки та митної справи ДПУ;

ДЕРКАЧ Оксана Вікторівна – викладач кафедри правоохоронної діяльності, ННІ економічної безпеки та митної справи ДПУ;

ЗВЕРЄВ Антон Віталійович – викладач кафедри правоохоронної діяльності, ННІ економічної безпеки та митної справи ДПУ.

Пріоритетні напрямки розвитку правоохоронної діяльності в Україні у сучасних умовах: збірник тез студентської інтернет-конференції (м. Ірпінь, 19 лютого 2025 р.). Ірпінь: ННІ ЕБ та МС ДПУ, 2025. – 60 с.

У збірнику тез матеріалів студентської інтернет-конференції автори представили широкий спектр результатів наукових досліджень щодо застосування спеціальних засобів самозахисту. Розглянуто актуальні проблеми.

УДК 351.7(477)(06)

БК 67(4Укр)301.133я431

П 76

Матеріали викладено в авторській редакції з незначною коректурою.

Відповідальність за їх якість, достовірність, а також відсутність у них відомостей, що становлять державну таємницю та інформацію для службового користування, несуть автори

© Колектив авторів, 2025

© ННІ ЕБ та МС ДПУ, 2025

ЗМІСТ

Карначов Артем Дмитрович	ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМКИ РОЗВИТКУ ІТ-СФЕРИ В ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНАХ УКРАЇНИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ	5
Невмержицька Вікторія Андріївна	ОСОБЛИВОСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПУБЛІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ТА ПОРЯДКУ ПІД ЧАС ДІЇ ВОЄННОГО СТАНУ	8
Лисенко Тетяна Сергіївна	ДЕТЕРМІНАНТИ КОРУПЦІЇ В ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНАХ: ЗАГРОЗИ, НАСЛІДКИ, ШЛЯХИ ПРОТИДІЇ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	10
Плахотіна Анастасія Юріївна	МОДЕРНІЗАЦІЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ УКРАЇНИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ	13
Рудика Ліана Михайлівна	КОРУПЦІЯ В ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНАХ: ФАКТОРИ ВИНИКНЕННЯ ТА МЕХАНІЗМИ ПРОТИДІЇ	16
Стеченко Катерина Андріївна	КРИМІНАЛІСТИКА ЯК ОСНОВА БОРОТЬБИ ЗІ ЗЛОЧИННІСТЮ В УКРАЇНІ: ДОСЯГНЕННЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ	21
Шеремет Валерія Денисівна	ПРАВОВІ МЕХАНІЗМИ БОРОТЬБИ З КІБЕРЗЛОЧИННІСТЮ: МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ТА УКРАЇНСЬКІ РЕАЛІЇ	24
Сідляренко Олена Сергіївна	ІНФОРМАЦІЙНІ ВІЙНИ ТА МЕТОДИ ПРОТИДІЇ ПРОПАГАНДИ	27
Ігнатенко Валерія Олександрівна	КРИМІНАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА КОЛАБОРАЦІОНІЗМ: ВИКЛИКИ ПРАВОЗАСТОСУВАННЯ	30
Бідюк Інна Ігорівна	ОСНОВНІ НАПРЯМКИ ПРОТИДІЇ ЗЛОЧИННОСТІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	34
Лугін Сергій Васильович	ВПЛИВ ЦИФРОВІЗАЦІЇ НА МОДЕРНІЗАЦІЮ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ В УКРАЇНІ	38

Добровольська Юлія Олександрівна МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО ЯК КЛЮЧОВИЙ НАПРЯМОК РОЗВИТКУ ПРАВООХОРОННОЇ СИСТЕМИ СУЧАСНОСТІ	41
Кондратюк Наталія Сергіївна ТАКТИКО-СПЕЦІАЛЬНА ПІДГОТОВКА І ДІЯЛЬНОСТІ ПРАВООХОРОНЦЯ	45
Бубнова Анастасія Станіславівна НАПРЯМИ ПІДГОТОВКИ ПРАВООХОРОНЦІВ ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 262 «ПРАВООХОРОННА ДІЯЛЬНІСТЬ»	49
Буренко Ярослав Володимирович ПРОФІЛАКТИКА ТА ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ КОНФЛІКТІВ В ОРГАНАХ ВНУТРІШНІХ СПРАВ	52
Смакота Сергій Анатолійович ХАРАКТЕРИСТИКА ПРОФЕСІЙНИХ КОНФЛІКТІВ У ПРАВООХОРОННІЙ ДІЯЛЬНОСТІ	54
Головка Уляна Станіславівна ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	57

ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ ІТ-СФЕРИ В ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНАХ УКРАЇНИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Карначов Артем Дмитрович,
здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти,
навчальна група ПДБП-23-1,
Навчально-науковий інститут економічної безпеки та митної справи,
Державний податковий університет
Науковий керівник: Параниця Сергій Павлович,
завідувач кафедри правоохоронної діяльності,
к.ю.н., доцент,
Навчально-науковий інститут економічної безпеки та митної справи,
Державний податковий університет

Сучасний етап розвитку технологій створює нові можливості для вдосконалення діяльності правоохоронних органів. Інформаційні технології стають важливим інструментом у боротьбі зі злочинністю, забезпеченні безпеки громадян та підвищенні ефективності роботи державних структур. В умовах сучасних викликів, зокрема зростаючих кіберзагроз та гібридних воєнних дій, пріоритетним завданням є цифровізація та інтеграція ІТ-рішень у систему правопорядку.

Основні напрями розвитку ІТ-сфери:

1. Автоматизація та цифровізація процесів. Одним із ключових напрямів є впровадження систем електронного документообігу, автоматизованих баз даних та онлайн-сервісів для громадян. Це дозволяє: зменшити рівень бюрократії; скоротити час обробки інформації; підвищити оперативність прийняття рішень [1].

2. Кібербезпека та захист інформації. В умовах зростання кіберзагроз важливо розвивати систему захисту державних інформаційних ресурсів. Основні заходи включають: впровадження сучасних методів шифрування та багаторівневої аутентифікації; створення аналітичних центрів для моніторингу кіберінцидентів; проведення навчань та тренінгів для співробітників правоохоронних органів щодо кібербезпеки [2].

3. Впровадження штучного інтелекту (ШІ) та аналізу великих даних (Big Data). Штучний інтелект дозволяє: аналізувати великі масиви даних для прогнозування злочинних проявів; розпізнавати осіб та автомобілі за допомогою систем розпізнавання образів; оптимізувати розслідування завдяки автоматизованому аналізу інформації [3].

4. Розвиток системи відеоспостереження та розпізнавання обличчя. Сучасні системи відеоспостереження, інтегровані з технологіями розпізнавання обличчя, сприяють: профілактиці злочинів у громадських місцях; швидшому реагуванню під час надзвичайних ситуацій; підвищенню рівня безпеки під час масових заходів [4].

5. Мобільні технології та інтерактивна взаємодія з громадянами. Розвиток мобільних застосунків для взаємодії громадян з правоохоронними органами сприятиме: покращенню комунікації між поліцією та населенням; забезпеченню прозорості діяльності правоохоронних органів; швидкому реагуванню на надзвичайні ситуації за допомогою геолокаційних сервісів [5].

6. Інтеграція з міжнародними базами даних та співпраця з іноземними партнерами. В сучасних умовах важлива інтеграція з міжнародними інформаційними системами, що дозволяє: обмінюватися даними про злочинців та розшукуваних осіб; підвищувати ефективність боротьби з транснаціональною злочинністю; використовувати передовий досвід іноземних правоохоронних органів [6].

7. Використання дронів та роботизованих систем. Інтеграція безпілотних літальних апаратів (дронів) та роботизованих систем сприятиме: підвищенню оперативності розвідки та моніторингу; забезпеченню безпеки під час проведення спецоперацій та масових заходів; використанню технологій для пошуку зниклих осіб або виявлення загроз [7].

Розвиток ІТ-сфери є критично важливим для модернізації правоохоронних органів України. Впровадження сучасних технологій, таких як штучний інтелект, системи кібербезпеки, автоматизація процесів, а також мобільні технології та інтеграція з міжнародними базами даних, сприятиме підвищенню

оперативності та ефективності роботи поліції та інших структур. Водночас важливо забезпечити безпеку впроваджуваних систем та їхню адаптацію до змінних умов, що виникають у сучасному світі. Таким чином, цифровізація правоохоронної системи сприятиме зростанню довіри громадян до державних інституцій та підвищенню рівня національної безпеки.

Список використаних джерел:

1. Програма модернізації інформаційної системи правоохоронних органів. *Державна служба спеціального зв'язку та захисту інформації України*. (2023). URL: <https://www.dsszzi.gov.ua>
2. Національна програма кібербезпеки. *Міністерство цифрової трансформації України*. 2022. URL: <https://thedigital.gov.ua>
3. Аналіз впровадження ІІІ у правоохоронних органах. *Інститут кібербезпеки*. 2023. URL: <https://www.cybersecurityinstitute.ua>
4. Інтегровані системи відеоспостереження та розпізнавання осіб. *Національна поліція України*. 2023. URL: <https://www.npu.gov.ua>
5. Мобільні додатки для взаємодії з громадянами. *Державна служба безпеки України*. 2023. URL: <https://ssu.gov.ua>
6. Міжнародна співпраця у сфері правоохоронних технологій. *Європол*. 2022. URL: <https://www.europol.europa.eu>
7. Використання дронів у правоохоронній діяльності. *Міністерство внутрішніх справ України*. 2023. URL: <https://mvs.gov.ua>

ОСОБЛИВОСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПУБЛІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ТА ПОРЯДКУ ПІД ЧАС ДІЇ ВОЄННОГО СТАНУ

Невмержицька Вікторія Андріївна,
здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти,
навчальна група ПДБП-24-3,
Навчально-науковий інститут економічної безпеки та митної справи,
Державний податковий університет
Науковий керівник: Бухтіяров Олексій Анатолієвич,
доцент кафедри правоохоронної діяльності,
к.ю.н., доцент,
Навчально-науковий інститут економічної безпеки та митної справи,
Державний податковий університет

Воєнний стан — це особливий правовий режим, що запроваджується в державі або окремих її регіонах у разі збройної агресії, загрози територіальній цілісності та незалежності країни. В умовах воєнного стану питання публічної безпеки та порядку набувають критичного значення, оскільки держава має забезпечити правопорядок, захист прав громадян, а також запобігти внутрішнім загрозам, таким як мародерство, диверсійна діяльність і дестабілізація ситуації.

Під час воєнного стану органи державної влади отримують розширені повноваження щодо забезпечення публічної безпеки. Це включає встановлення комендантської години, перевірку документів, обмеження свободи пересування, контроль за інформаційним простором. Такі заходи передбачені Законом України «Про правовий режим воєнного стану».

Забезпечення правопорядку здійснюється спільними зусиллями Національної поліції, Національної гвардії, Збройних Сил України (ЗСУ), Служби безпеки України (СБУ), територіальної оборони. Координація між цими структурами дозволяє швидко реагувати на загрози та мінімізувати ризики для цивільного населення.

Попри жорсткі заходи безпеки, органи влади повинні дотримуватися міжнародних стандартів прав людини. Однак під час воєнного стану певні конституційні права можуть бути обмежені відповідно до Європейської конвенції з прав людини, якщо це необхідно для збереження національної безпеки.

Особливої уваги вимагає боротьба з мародерством, диверсійною діяльністю, пропагандою, які можуть дестабілізувати суспільство. Запроваджуються суворіші покарання за злочини проти національної безпеки, як це передбачено Кримінальним кодексом України.

В умовах війни інформаційний простір стає мішенню для ворожої пропаганди. Держава здійснює контроль над медіа, соціальними мережами, а також активізує роз'яснювальну роботу серед громадян щодо фейкових новин та маніпуляцій.

Під час воєнного стану публічна безпека та порядок забезпечуються завдяки розширеним правовим механізмам, посиленій взаємодії силових структур, боротьбі з внутрішніми загрозами та контролю за інформаційним простором. Проте важливо дотримуватися балансу між національною безпекою та правами людини, щоб уникнути надмірного обмеження громадянських свобод.

Список використаних джерел

1. Про правовий режим воєнного стан: Закон України від 12.05.2015 № 389-VIII.
2. Кримінальний кодекс України, ст. 111-114 державна зрада, диверсійна діяльність тощо).
3. Європейська конвенція з прав людини (ст. 15 – Відступ від зобов'язань під час надзвичайного стану).
4. Про організацію забезпечення публічної безпеки під час воєнного стану : Наказ МВС України № 200 від 24.02.2022.

ДЕТЕРМІНАНТИ КОРУПЦІЇ В ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНАХ: ЗАГРОЗИ, НАСЛІДКИ, ШЛЯХИ ПРОТИДІЇ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Лисенко Тетяна Сергіївна,
здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти,
навчальна група ПДБП-24-1,
Навчально-науковий інститут економічної безпеки та митної справи,
Державний податковий університет
Науковий керівник: Колос Микола Анатолійович,
доцент кафедри правоохоронної діяльності,
к.н. з фіз. виховання і спорту, доцент,
Навчально-науковий інститут економічної безпеки та митної справи,
Державний податковий університет

Корупція в правоохоронних органах є однією з найбільших загроз для правопорядку і стабільності держави, особливо в умовах воєнного стану. Давньогрецький філософ Аристотель сформулював принцип профілактики негативних соціальних процесів: «Якщо нам відомі причини, що призводять до загибелі державних устроїв, то ми тим самим знаємо і причини, що обумовлюють їх збереження: протилежні заходи призводять до протилежної дії» [1]

Мета моєї розвідки – дослідити як саме детермінанти корупції впливають на роботу правоохоронних органів під час воєнного стану.

Детермінація – поняття, що походить від слів "детермінант", «детермінувати». Детермінація корупції - це процес визначення та аналізу факторів, які сприяють виникненню та поширенню корупційних практик у суспільстві. Вона включає в себе вивчення соціальних, економічних, політичних та культурних умов, які можуть впливати на рівень корупції.

Корупція в правоохоронних органах під час воєнного стану може мати серйозні наслідки для держави, суспільства та безпеки.

1) **Порушення прав людини** - корупція може призводити до зловживань з боку правоохоронців, що ускладнює доступ до правосуддя для громадян і може призводити до незаконних затримань або катувань.

2) **Посилення злочинності** - хабарництво може сприяти зростанню організованої злочинності, оскільки корумповані правоохоронці можуть

закривати очі на злочини або навіть співпрацювати зі злочинними угрупованнями.

3) Зниження ефективності військових операцій - корупція в правоохоронних органах може впливати на координацію між військовими та цивільними структурами, що негативно позначається на безпеці та виконанні завдань у воєнний час.

Боротьба із корупцією та незаконним використанням владних повноважень залежить і від самих працівників державних установ. Тому особлива відповідальність покладається на керівників відповідних державних структур та правоохоронних органів, які в першу чергу повинні відповідати за чистоту власних рядів. [2]

Корупція в правоохоронних органах є серйозною загрозою для стабільності та безпеки суспільства, особливо в умовах воєнного стану. Основними детермінантами корупції в цій сфері є недостатня прозорість діяльності правоохоронців, високий рівень безвідповідальності, а також системні проблеми, такі як низькі зарплати та відсутність належного контролю. Протидія корупції в правоохоронних органах вимагає комплексного підходу, який включає посилення прозорості, впровадження електронних систем управління, моніторинг діяльності правоохоронців громадськістю, а також навчання та підвищення етичних стандартів серед співробітників. Варто зазначити що НАБУ приділяє велику увагу навчанню детективів та аналітиків. Підвищення кваліфікації вже дозволяє розкривати справи, які стосуються криптовалют та цифрових коштів. Ці інструменти є одними з найбільш захищених, тому виявлення зловживань з їх використанням — задача із зірочкою для антикорупційних органів. Але постійне покращення професійних навичок детективів та аналітиків НАБУ дозволяє цю задачу вирішити. Також варто зазначити, що кількість вироків у справах постійно зростає: корупціонери несуть покарання, а кошти і майно, вкрадене у держави та громадян, повертаються в бюджет. [3]

Таким чином, ефективна боротьба з корупцією в правоохоронних органах є необхідною умовою для зміцнення правопорядку та забезпечення безпеки суспільства в умовах воєнного стану. Тільки через спільні зусилля держави, громадськості та міжнародних партнерів можна досягти значних результатів у цій важливій сфері.

Список використаних джерел:

1. Добросесність та запобігання корупції. *Національне агентство з питань запобігання корупції*. URL: <https://nazk.gov.ua/uk/zapobigannya-ta-vyyavlennya-koruptsiyi/>
2. ДБР продовжує активну боротьбу з корупцією в правоохоронних та контролюючих органах. До суду направлено понад 3 тисячі 600 обвинувальних актів (ІНФОГРАФІКА). *Державне бюро розслідувань*. URL: <https://dbr.gov.ua/news/dbr-prodovzhue-aktivnu-borotbu-z-korupciyu-v-pravoohoronnih-ta-kontrolyuyuchih-organah.-do-sudu-napravleno-ponad-3-tisyachi-600-obvinuvalnih-akti>
3. Результати першого півріччя 2024 року свідчать, що НАБу і САП у викоріненні корупції виходять на якісно новий рівень: останні гучні справи стосуються не лише колишніх, а й чинних топпосадовців, які вчиняють корупційні злочини тут і зараз. *Національне антикорупційне бюро*. URL: <https://reports.nabu.gov.ua/archive/nabu-zvit-za-i-pivrichchia-2024/investigations-1-2024/>
4. Джужа А.О. Основні напрями удосконалення віктимологічного запобігання правопорушенням в Україні: *Монографія/МВС України. НАВС*. Київ, 2016. URL: <https://elar.navs.edu.ua/server/api/core/bitstreams/f3311b65-1b47-43f7-8a2f-eb3630d48a8b/content>
5. Офіційний веб-сайт Президента України. URL: <https://www.president.gov.ua/>

МОДЕРНІЗАЦІЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ УКРАЇНИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Плахотіна Анастасія Юріївна,
здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти,
навчальна група ПДБП-24-1,
Навчально-науковий інститут економічної безпеки та митної справи,
Державний податковий університет
Науковий керівник: Бухтіяров Олексій Анатолійович,
доцент кафедри правоохоронної діяльності,
к.ю.н., доцент,
Навчально-науковий інститут економічної безпеки та митної справи,
Державний податковий університет

Правоохоронна система України нещодавно зазнала реформування. Однак у зв'язку з розвитком міжнародних відносин, глобалізацією, стрімким прогресом цифрових технологій і штучного інтелекту, а також поточними подіями в країні, виникла необхідність подальшої модернізації правоохоронної діяльності. Нові технології не лише сприяють підвищенню ефективності та спрощенню суспільних відносин у різних сферах, а й створюють передумови для нових правопорушень. Це, у свою чергу, вимагає пошуку й запровадження сучасних підходів до вдосконалення роботи правоохоронних органів, забезпечуючи їх відповідність міжнародним стандартам і збереження пріоритету людиноцентричності.

Діяльність правоохоронних органів у сучасних умовах значною мірою визначається воєнним станом, запровадженням на території України[1]. Саме ця обставина зумовлює необхідність змін у їх роботі. Передусім коригування стосується державної політики щодо протидії злочинності та захисту прав і свобод громадян. Якщо до початку повномасштабної війни основний акцент робився на підтримці правопорядку всередині країни та боротьбі зі злочинністю, то тепер ефективність правоохоронної діяльності безпосередньо впливає і на національну безпеку. Водночас, за словами міністра внутрішніх справ України І. Климента, криміногенна ситуація в країні залишається під контролем. Порівняно з довоєнним часом кількість злочинів в Україні зменшилася на 10% [2], що

пояснюється введенням комендантської години та посиленою охороною правопорядку як правоохоронцями, так і військовослужбовцями ЗСУ.

Для підвищення ефективності правоохоронної діяльності необхідно реформувати нормативну базу, яка регулює цю сферу. Чинне законодавство охоплює численні закони, укази Президента та постанови Кабінету Міністрів, що потребують уніфікації. Доцільно створити єдиний закон, який би визначав засади правоохоронної діяльності, структуру МВС і Нацполіції, регламентацію оперативно-розшукової діяльності, забезпечення національної безпеки та міжнародне співробітництво.

Реформування має враховувати міжнародні стандарти, зокрема положення ст. 5 Конвенції про захист прав людини[3]. Судова практика ЄСПЛ свідчить про порушення цих норм в Україні, зокрема незаконне тримання під вартою та невиконання судових рішень про звільнення. Вирішенню цієї проблеми сприятиме підготовка правоохоронців і законодавче закріплення обов'язковості виконання рішень ЄСПЛ.

Варто також орієнтуватися на досвід європейських країн, де правоохоронна діяльність є соціально спрямованою, децентралізованою та позапартійною, а поліцейські проходять постійне навчання. Основними напрямками реформи мають стати демократизація, деполітизація та, у майбутньому, демілітаризація, яка буде можливою після завершення війни.

Одним із ключових напрямів удосконалення правоохоронної діяльності є впровадження цифрових технологій та інформаційно-правових систем. В Україні процес цифровізації розвивається швидкими темпами, що потребує комплексного аналізу роботи правоохоронних органів, включаючи силові та інформаційні підрозділи. Це сприятиме ефективному використанню баз даних та протидії кіберзлочинності, яка загрожує національній безпеці.

Цифровізація також вимагає модернізації підготовки кадрів із врахуванням сучасних технологій. Навчальні програми мають забезпечувати правоохоронців необхідними технічними знаннями для роботи з національними та

міжнародними базами даних, а також для ефективної співпраці із зарубіжними правоохоронними органами.

Ще один важливий аспект – розширення міжнародного співробітництва з іноземними організаціями, навчальними закладами та науковими установами. Взаємодія з Інтерполом, Європолем та Міжнародним кримінальним судом сприятиме обміну досвідом, створенню єдиних баз даних щодо злочинності, ДНК та дактилоскопічних даних, а також впровадженню передових технологій у правоохоронну діяльність.

Правоохоронна система України потребує комплексної модернізації, яка включає реформування інституцій, адаптацію міжнародних стандартів та впровадження цифрових технологій. Основними викликами є воєнний стан, глобалізація, євроінтеграція та необхідність міжнародної співпраці.

Доцільно розробити Програму модернізації правоохоронних органів, яка охоплюватиме національну безпеку, захист прав людини, демократизацію, оновлення нормативної бази, підвищення кваліфікації кадрів, цифровізацію та міжнародну співпрацю.

Список використаних джерел:

1. Про введення воєнного стану в Україні: Указ Президента України URL: <https://www.president.gov.ua/documents/642022-41397>

2. Клименко І. Порівняно з довоєнним часом кількість злочинів в Україні зменшилася на 10%. *Урядовий портал* URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/ihor-klymenko-porivniano-z-dovoiennym-chasom-kilkist-zlochyniv-v-ukraini-zmenshylasia-na-10?=print>

3. Європейська конвенція з прав людини URL: https://www.echr.coe.int/documents/d/echr/convention_ukr

КОРУПЦІЯ В ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНАХ: ФАКТОРИ ВИНИКНЕННЯ ТА МЕХАНІЗМ ПРОТИДІЇ.

Рудика Ліана Михайлівна,
здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти,
навчальна група ПДБП-24-1,
Навчально-науковий інститут економічної безпеки та митної справи,
Державний податковий університет
Науковий керівник: Бухтіяров Олексій Анатолійович,
доцент кафедри правоохоронної діяльності,
к.ю.н., доцент,
Навчально-науковий інститут економічної безпеки та митної справи,
Державний податковий університет

Корупція завжди була серйозною проблемою, що негативно впливала на діяльність державних органів і підривала довіру громадян до влади. Особливо гостро ця проблема проявляється у правоохоронних структурах. В умовах повномасштабної війни саме правоохоронні органи захищають внутрішній суверенітет, зміцнюють національну єдність та забезпечують стабільне функціонування державних механізмів.

Правоохоронні органи повинні виконувати ключову роль у боротьбі з корупцією, забезпечуючи державний захист від злочинності. Очевидно, що корумповані правоохоронні структури не здатні ефективно реагувати на ризики, які ставлять під загрозу особисту, суспільну та державну безпеку. У цьому контексті найбільшу небезпеку для громадян становлять не лише корупційні дії серед чиновників, а й правопорушення, вчинені самими працівниками правоохоронних органів.

Мета дослідження – виявлення основних факторів, що сприяють корупції в правоохоронних органах, а також аналіз ефективності механізмів її протидії.

Термін «корупція» означає «підкуп» і «продажність» службових осіб, корупція розглядається як зловживання владою або посадовим становищем, здійснене з певних особистих інтересів.

Сутність корупції:

1. Зловживання владою – посадові особи використовують свої повноваження для отримання особистих вигод, що суперечить законам та етичним стандартам.

2. Неправомірна вигода – отримання фінансових ресурсів, майна, послуг, привілеїв або інших переваг незаконними способами.

3. Порушення принципів справедливості – корупція підриває основи верховенства права, соціальної рівності та справедливості в суспільстві.

4. Негативний вплив на державу та суспільство – веде до неефективного управління, зниження довіри до органів влади та уповільнення економічного розвитку.

Корупційні злочини в правоохоронних органах вчиняються посадовими особами, наділеними спеціальними повноваженнями, такими як слідчі, прокурори, судді та оперативні співробітники. Це створює труднощі у викритті таких правопорушень, оскільки зловмисники можуть використовувати своє службове становище для їх приховування.

Системність та взаємозв'язок:

- Корупція в правоохоронних органах може мати системний характер, коли незаконні дії підтримуються на різних рівнях управління. Це значно ускладнює протидію такому явищу, оскільки учасники корупційних схем можуть прикривати одне одного.

- Низький рівень викриття та встановлення вини.

- Завдяки професійним навичкам правоохоронці знають, як уникнути відповідальності, використовують службові зв'язки для приховування злочинів і можуть впливати на розслідування, що зменшує ефективність виявлення корупції.

- Негативний вплив на суспільство

- Корупція в правоохоронній сфері підриває довіру громадян до правосуддя, формує відчуття несправедливості та безкарності. Це може спричинити зростання рівня злочинності та зниження ефективності боротьби з правопорушеннями.

Міжнародні виклики. На міжнародному рівні корупція в правоохоронних органах може сприяти поширенню незаконної торгівлі, тероризму та організованої злочинності. Тому боротьба з цим явищем є важливим завданням не лише для окремих держав, а й для світової спільноти.

Кожне правопорушення зазвичай залишає сліди, матеріальні чи інші докази. Однак особи, які володіють спеціальними знаннями про різні види доказів, можуть їх знищити або ускладнити їх отримання. Більше того, навіть вже знайдені докази можуть бути втрачені або неналежно збережені. Однією з причин збільшення кількості нерозкритих корупційних злочинів та зростання кількості кримінальних справ, що закриваються через недоведеність вини, є кадрові проблеми. Корупція в органах правопорядку – це серйозне питання, що вимагає постійної профілактики. Викорінити корупцію можна лише при наявності у правоохоронців високих моральних якостей, почуття власної гідності та непідкупності.

Механізм протидії:

- Національна антикорупційна політика є важливим компонентом правової системи будь-якої держави, спрямованим на формування дієвого механізму боротьби з корупцією, особливо у державних та правоохоронних органах. Ключовим аспектом цієї політики є розробка та впровадження антикорупційного законодавства, яке забезпечує прозорість діяльності державних установ, підвищує відповідальність посадовців і встановлює чіткі покарання за корупційні правопорушення.

Основними законами, що регулюють боротьбу з корупцією в Україні, є: Закон України «Про запобігання корупції», який визначає основні принципи та норми для запобігання корупційним злочинам, а також інші нормативно-правові акти, що регулюють діяльність правоохоронних органів і нагляд за їх роботою.

- Інституційні механізми боротьби з корупцією охоплюють органи та установи, які займаються виявленням, розслідуванням і притягненням до відповідальності осіб, що вчиняють корупційні правопорушення. Одним із таких органів є Національне антикорупційне бюро України (НАБУ), яке має

повноваження щодо розслідування корупційних злочинів серед високопосадовців.

Значну роль також відіграють Державне бюро розслідувань (ДБР), яке займається розслідуванням правопорушень серед правоохоронців, а також Служба безпеки України (СБУ), що бореться з корупцією у державних органах, які мають справу з державною таємницею.

Запобіжні заходи у боротьбі з корупцією є важливим інструментом для зменшення ймовірності корупційних правопорушень серед правоохоронців. До таких заходів відносяться фінансовий контроль, декларування доходів та інші механізми, які допомагають запобігти конфлікту інтересів.

Однак ефективність цих заходів значною мірою залежить від їх реалізації та контролю. Практика показує, що низька відповідальність за порушення антикорупційних норм, відсутність належного нагляду за виконанням антикорупційних стандартів та недостатній рівень освіти та обізнаності серед правоохоронців можуть значно знижувати ефективність запобіжних заходів.

Запровадження системи електронних декларацій також дало позитивні результати у виявленні корупційних практик серед державних службовців, зокрема серед представників правоохоронних органів. Проте для досягнення максимальної ефективності необхідно запровадити ще більш строгі механізми перевірки та контролю.

Список використаних джерел:

1. Плекан В. Особливості та причини виникнення корупції в правоохоронних органах України. *Підприємництво, господарювання і право. Кримінологія*. С. 231-238. URL: <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2021/4/37.pdf>
2. Про запобігання корупції: Закон України URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text>
3. Головкін Б. М. Механізм запобігання корупції. *Часопис Київського університету права*. 2018. № 4. С. 254-260. URL:

https://law.karazin.ua/resources/doks2021/korupcia/holovkin_mekhanizm_zapobihan_nia_koruptsii.pdf

4. Бондаренко О. С. Корупція у правоохоронних органах: причини та система заходів протидії. 446 *Електронне наукове видання «Аналітично-порівняльне правознавство»*. 2023. URL: <https://app-journal.in.ua/wp-content/uploads/2023/04/79.pdf>

КРИМІНАЛІСТИКА ЯК ОСНОВА БОРОТЬБИ ЗІ ЗЛОЧИННІСТЮ В УКРАЇНІ: ДОСЯГНЕННЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Стеченко Катерина Андріївна,
здобувачка вищої освіти бакалаврського рівня,
навчальна група ПДБП-24-1,
Навчально-науковий інститут економічної безпеки та митної справи,
Державний податковий університет
Науковий керівник: Бухтіяров Олексій Анатолійович,
доцент кафедри правоохоронної діяльності,
к.ю.н., доцент,
Навчально-науковий інститут економічної безпеки та митної справи,
Державний податковий університет

Криміналістика є важливим аспектом в діяльності правоохоронних органах, саме вона на основі своїх наукових досліджень пропонує оперативникам, слідчим, експертам, суддям обґрунтовані та перевірені практикою методи розкриття злочинів. Термін «криміналістика» уперше вживається наприкінці XIX ст. судовим слідчим, а згодом університетським професором Гансом Гроссом, який вважав її допоміжною по відношенню до кримінального права та визначав як вчення про реалії кримінального права. [2]

Мета моєї роботи полягає в тому, щоб дослідити сутність криміналістики в правоохоронних органах, та як саме вона допомагає розкривати злочини.

Криміналістика – це наука про закономірності механізму кримінального правопорушення, виникнення інформації про кримінальне правопорушення та його учасників, закономірності збирання, дослідження, оцінки та використання доказів, та заснованих на пізнанні цих закономірностей спеціальних засобах і методах досудового розслідування, судового розгляду і попередження кримінальних правопорушень. [1, с. 31]

Важливими елементами предмета криміналістики є *процеси збирання, дослідження, оцінки та використання доказів.*

Збирання доказів – це перший етап роботи з доказами, який складається з таких стадій:

- 1) виявлення доказів – їх відшукування;
- 2) фіксація доказів, їх закріплення;

3) вилучення доказів – дії, які забезпечують можливість використання доказів, приєднання їх до справи та дослідження;

4) збереження доказів.

Дослідження доказів являє собою пізнання дізнавачем, слідчим, прокурором та судом їх змісту, перевірку вірогідності існування тих фактичних даних, які є змістом доказів. *Оцінка доказів* – це логічний процес встановлення допустимості та відносності доказів, наявності та характеру зв'язків між ними, визначення шляхів використання доказів з метою встановлення істини. *Використання доказів* – це оперування ними у процесі доказування, встановлення істини. Воно здійснюється протягом усього процесу доказування. [3]

Криміналістика надає правоохоронним органам широкий спектр методів та інструментів для збору та аналізу доказів. Трасологія – це розділ криміналістики, що вивчає сліди утворені в результаті контактної взаємодії об'єктів (сліди взуття, пальців, знарядь злочину тощо). Дактилоскопія включає в себе ідентифікацію особи за відбитками пальців. Балістика виконує дослідження вогнепальної зброї та куль. Судова медицина відповідає за визначення причини смерті та інших тілесних ушкоджень. Судова хімія аналізує речовини та матеріали, виявлені на місці злочину. Комп'ютерна криміналістика досліджує цифрові докази (комп'ютери, мобільні телефони. Генетичний аналіз або ДНК-аналіз ідентифікує особу за генетичним матеріалом.

Експертні дослідження: криміналістичні експертизи є незамінним інструментом для об'єктивного та науково обґрунтованого аналізу доказів. Вони допомагають встановити факти, ідентифікувати злочинців та відтворити картину злочину. Результати експертиз є важливими доказами в суді.

Попередження злочинів: криміналістика не тільки допомагає розкривати злочини, а й запобігати їм. Завдяки аналізу статистичних даних та криміналістичних досліджень, правоохоронні органи можуть виявляти закономірності вчинення злочинів та розробляти ефективні стратегії їх попередження.

Підвищення ефективності правоохоронної діяльності: застосування криміналістичних методів та технологій суттєво підвищує ефективність роботи правоохоронних органів, скорочує час розслідування та збільшує кількість розкритих злочинів.

Забезпечення об'єктивності та справедливості: криміналістика забезпечує наукову основу для розслідування злочинів, мінімізуючи ризик суб'єктивності та упередження. Це є гарантом об'єктивного та справедливого правосуддя.

Криміналістика відіграє вирішальну роль у боротьбі зі злочинністю в Україні. Сучасні методи та технології, що використовуються в криміналістиці, дозволяють правоохоронним органам ефективно розслідувати злочини, встановлювати істину та забезпечувати справедливе покарання винних. Подальший розвиток криміналістики та її інтеграція з іншими галузями науки є запорукою підвищення ефективності правоохоронної системи України.

Список використаних джерел:

1. Пясковський В. В., Черноус Ю. М., Самодин А. В. та ін.; за заг. ред. Пясковського В. В. Криміналістика: підручник. 2-ге вид., перероб. і допов. Харків: Право, 2020. 752 с.

2. Криміналістика: поняття, предмет, природа та завдання криміналістики. URL: <https://osvita.ua/vnz/reports/law/9588/>

3. Поняття, завдання, об'єкт, предмет і система криміналістики. Методи криміналістики. URL: <https://studies.in.ua/kryminalistyka-shaprgalky/3600-ponyattya-zavdannya-obyekt-predmet-sistema-krimnalstika-metodi-krimnalstiki.html>

ПРАВОВІ МЕХАНІЗМИ БОРОТЬБИ З КІБЕРЗЛОЧИННІСТЮ: МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ТА УКРАЇНСЬКІ РЕАЛІЇ

Шеремет Валерія Денисівна,
здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти,
навчальна група ПДБП-24-2,
Навчально-науковий інститут економічної безпеки та митної справи,
Державний податковий університет
Науковий керівник: Бухтіяров Олексій Анатолійович,
доцент кафедри правоохоронної діяльності,
к.ю.н., доцент,
Навчально-науковий інститут економічної безпеки та митної справи,
Державний податковий університет

Поширення комп'ютерних технологій та техніки, повсюдне існування телекомунікаційних мереж як і полегшало, так і ускладнило сучасний інформаційний світ. Йдеться про створення безпечних умов використання віртуального простору, адже з кожним днем збільшується злочинність у всесвітній мережі. Більш того, розмах комп'ютеризації та рівень можливостей, які при цьому одержують зловмисники, й тенденція збільшення кількості злочинів у комп'ютерних інформаційних технологій становлять загрозу національній безпеці України. Поширення комп'ютерних вірусів, шахрайство, крадіжки коштів із банківських рахунків, викрадення персональної та комерційної інформації - це ще не весь перелік кіберзлочинів, оскільки з кожним днем їх кількість та різноманіття тільки збільшується [1]. Здебільшого кіберпростір разом з іншими фізичними просторами визнано одним з можливих театрів воєнних дій, тому спроможність держави захищати національні інтереси в ньому розглядається як важлива складова кібербезпеки. Набирає сили тенденція зі створення нового роду військ – кібервійськ, до завдань яких належить не лише забезпечення захисту критичної інформаційної інфраструктури від кібератак, а й проведення превентивних наступальних операцій у кіберпросторі, спрямованих на знищення обчислювальних мереж та інформаційних систем збройних сил противника, а також виведення з ладу

критично важливих об'єктів противника шляхом руйнування інформаційних систем, які управляють такими об'єктами [2].

На початку XXI століття злодій - це не обов'язково холоднокрівна озброєна людина. Інформаційна революція призвела до того, що злодієм може виявитися звичайний студент із ноутбуком та доступом до мережі. В умовах війни такий злодій стає бойовою одиницею, а його основний інструмент - кібератаки і злами. Крім того, під час воєнного стану атаки можливі не лише з боку ворога, який використовує інфопростір для завдання шкоди обороноздатності України, а й з боку тих, хто вирішив скористатися ситуацією, коли правоохоронні органи перевантажені, та пожитися коштами наших громадян. Протягом півтора місяця війни кіберзлочинність в Україні стабільно зростає. В наш час війна в інформаційному просторі може завдати не меншої шкоди, аніж війна на полі бою. Розуміючи це, у перший місяць війни парламент оперативно оптимізував кримінальне та кримінально-процесуальне законодавство, удосконаливши підстави та процесуальні механізми притягнення до кримінальної відповідальності кіберзлочинців [3].

Боротьба з кіберзлочинністю неможлива без розуміння правового регулювання інформаційних мереж. Щоб це зробити, потрібно з'ясувати основні причини цього злочину. Головна причина кіберзлочинності – велика прибутковість; внаслідок окремих кіберзлочинів можна отримати великі гроші. Дослідження показує, що кіберзлочинність посідає третє місце після торгівлі наркотиками та зброєю за рівнем збагачення. Соціальні чинники – зміни в суспільному житті, пов'язані із комп'ютеризацією, а також із формуванням інформаційного простору. Технологічні причини – це ті, які проявляються в технічному просторі вчинення кіберзлочинів. Високопрофесійні хакери можуть обходити будь-який захист і замаскувати всі сліди вторгнення. Негативним чинником є також поширення вірусного ринку в Інтернеті, що дає можливість вчинити злочин навіть тим, хто не володіє комп'ютерними знаннями [1].

Сьогодні є безліч злочинів, які не знайшли своє місце в законодавстві, тому слід удосконалювати кібербезпеку, залучати до цього спеціалістів, також

потрібно не забувати про міжнародне співтовариство, що сприятиме посиленню безпеки [1].

Тому варто приділяти більше уваги цій проблемі, розробляти нові методи боротьби, що дадуть набагато більше позитивних результатів, а також покращити систему захисту у соціальних мережах.

Список використаних джерел:

1. Гурзель Ю. В. Протидія кібезагрозам та торгівлі людьми. *Кіберзлочинність: основні причини та методи боротьби*. 2019. С. 49 – 51. URL: https://univd.edu.ua/general/publishing/konf/26_11_2019/pdf/12.pdf
2. Стратегія кібербезпеки України (2021-2025 роки). *Безпечний кіберпростір – запорука успішного розвитку країни*. С. 1-27 URL: https://www.rnbo.gov.ua/files/2021/STRATEGIYA%20KYBERBEZPEKI/proekt%20strategii_kyberbezpeki_Ukr.pdf
3. Єрема М. *Боротьба з кіберзлочинністю в умовах дії воєнного стану: Закон 2149-IX*. 2022 URL: https://jurliga.ligazakon.net/analytics/210562_borotba-z-kberzlochinnstyu-v-umovakh-d-vonnogo-stanu-zakon-2149-ix

ІНФОРМАЦІЙНІ ВІЙНИ ТА МЕТОДИ ПРОТИДІЇ ПРОПАГАНДИ

Сідляренко Олена Сергіївна,
здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти ,
навчальна група ПДБП-24-2,
Навчально-науковий інститут економічної безпеки та митної справи,
Державний податковий університет
Науковий керівник: Параниця Сергій Павлович,
завідувач кафедри правоохоронної діяльності,
к.ю.н., доцент,
Навчально-науковий інститут економічної безпеки та митної справи,
Державний податковий університет

У сучасному світі інформаційна війна стала одним із ключових інструментів боротьби між державами. Вона спрямована на маніпулювання суспільною свідомістю, створення вигідної для агресора картини реальності та послаблення супротивника. Одним із найпотужніших інструментів інформаційної війни є пропаганда, яка використовується для поширення фейкових наративів, підриву довіри до офіційних джерел інформації та деморалізації суспільства. Особливо активну інформаційну війну проти України веде Росія, використовуючи всі доступні медійні платформи для поширення своєї пропаганди.

Пропаганда є ефективним інструментом інформаційної війни, адже вона дозволяє агресору створювати викривлену реальність та нав'язувати суспільству хибні переконання. Вона проявляється у вигляді фейкових новин, маніпуляцій, спотворення історичних фактів, а також створення «інформаційного шуму», щоб відвернути увагу від реальних подій. Метою пропаганди є формування стійких хибних уявлень, які виправдовують агресивні дії держави-агресора або дискредитують її опонентів.

Одним із найяскравіших прикладів пропаганди є діяльність російських медіа та прокремлівських інформаційних ресурсів. Росія використовує телебачення, інтернет-ЗМІ, соціальні мережі та «ботоферми» для поширення дезінформації про Україну та Захід. Наприклад, кремлівська пропаганда

систематично просуває фейки про «біолабораторії США в Україні», «геноцид російськомовних» та «зовнішнє управління» Україною. Такі наративи спрямовані на виправдання війни, розпалювання ненависті серед власного населення та створення хаосу в інформаційному просторі.

Багато російських пропагандистів перебувають у розшуку українських правоохоронних органів за свою діяльність, спрямовану проти України. Наприклад, Служба безпеки України оголосила про підозру та міжнародний розшук таких осіб, як Дмитро Кисельов та Ольга Скабєєва. Їм інкримінують посягання на територіальну цілісність і недоторканність України за частиною 3 статті 110 Кримінального кодексу України. Зокрема, в ефірах російських медіа вони публічно закликали до зміни меж території України, що є порушенням українського законодавства.

Крім того, українські правоохоронні органи повідомили про підозру Євгенію Піддубному, військовому кореспонденту російського телеканалу "Россия-24". Його звинувачують у виправдовуванні агресії Росії проти України та підтримці дій російських військових, що кваліфікується як злочин за українським законодавством. Такі дії українських правоохоронних органів спрямовані на притягнення до відповідальності осіб, які сприяють інформаційній агресії проти України та порушують її суверенітет [1].

Протидія пропаганді та інформаційним атакам є критично важливою для збереження інформаційного суверенітету держави. В Україні активно працюють організації та ініціативи, що займаються фактчекінгом, розвінчуванням фейків та підвищенням рівня медіаграмотності населення. Серед них – StopFake [2], VoxCheck [3], Центр протидії дезінформації при РНБО [4] та інші. Державні органи блокують пропагандистські ресурси, а міжнародні партнери допомагають боротися з дезінформацією на глобальному рівні.

Важливу роль у протидії пропаганді відіграють також громадяни. Для того, щоб не стати жертвою дезінформації, кожен повинен відповідально ставитися до інформації, яку отримує та поширює. Перш ніж ділитися новинами в соціальних мережах або месенджерах, слід перевіряти їх джерела, аналізувати

першоджерело та звертати увагу на репутацію медіа, що їх публікує. Варто віддавати перевагу перевіреним українським та міжнародним ресурсам, таким як «Суспільне» [5], «BBC Україна» [6], «Європейська правда» [7], а також використовувати фактчекінгові платформи для перевірки сумнівної інформації.

Інформаційна війна та пропаганда є небезпечними інструментами впливу, які можуть призводити до спотвореного сприйняття реальності та маніпуляції масовою свідомістю. Росія активно використовує ці методи проти України, намагаючись підірвати суспільну єдність та виправдати свої злочини. Для ефективної протидії дезінформації необхідна комплексна робота держави, медіа та громадськості. Критичне мислення, фактчекінг та медіаграмотність є ключовими інструментами боротьби за правду та інформаційну безпеку країни.

Список використаних джерел:

1. Вікіпедія (стаття про Євгенія Піддубного) URL: https://en.wikipedia.org/wiki/Evgeniy_Poddubny
2. StopFake – незалежний фактчекінговий проєкт, що спростовує фейки та маніпуляції російської пропаганди URL: <https://www.stopfake.org>
3. VoxCheck – українська фактчекінгова ініціатива, яка аналізує заяви політиків і спростовує фейки URL: <https://voxukraine.org/voxcheck>
4. Центр протидії дезінформації при РНБО – державний орган, що працює над виявленням і протидією інформаційним загрозам URL: <https://cpd.gov.ua>
5. Суспільне – українське суспільне мовлення, яке висвітлює питання інформаційної безпеки URL: <https://suspilne.media>
6. BBC Україна – міжнародне авторитетне медіа, що надає перевірнену інформацію URL: <https://www.bbc.com/ukrainian>
7. Європейська правда – українське видання, що висвітлює міжнародні події та аналізує геополітичні процеси URL: <https://www.eurointegration.com.ua>

КРИМІНАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА КОЛАБОРАЦІОНІЗМ: ВИКЛИКИ ПРАВОЗАСТОСУВАННЯ

Ігнатенко Валерія Олександрівна,
здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти,
навчальна група ПДБП-24-1,
Навчально-науковий інститут економічної безпеки та митної справи,
Державний податковий університет
Науковий керівник: Параниця Сергій Павлович,
завідувач кафедри правоохоронної діяльності,
к.ю.н., доцент,
Навчально-науковий інститут економічної безпеки та митної справи,
Державний податковий університет

На сьогоднішній день кримінальна відповідальність за колабораціонізм є актуальною темою в українському правовому полі. З прийняттям у 2022 році статті 111-1 Кримінального кодексу України було встановлено кримінальну відповідальність за колабораційну діяльність.

У зв'язку зі збройною агресією російської федерації проти України виникла необхідність чіткого правового регулювання питань відповідальності за співпрацю з окупаційною владою. Введення даної статті стало важливим кроком у боротьбі з проявами колабораціонізму, які можуть підривати національну безпеку та сприяти посиленню окупаційного режиму.

Стаття 111-1 КК України передбачає доволі широкий спектр форм колабораційної діяльності і складається з 8 частин, кожна з яких встановлює кримінальну відповідальність за самостійні діяння, окрім частини 8 (фактично передбачає кваліфікований склад цього кримінального правопорушення) [2, с. 408].

Покарання за кожне з діянь варіюється від позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю, штрафу, виправних робіт, арешту, позбавлення волі на певний строк до довічного позбавлення волі [2, с. 408].

Водночас швидкість та поспішність у прийнятті таких законодавчих доповнень викликає певні сумніви у виправданості та послідовності визначення караності окремих діянь [2, с. 408].

Варто розмежовувати поняття державної зради та колабораціонізму, оскільки вони мають різний правовий зміст і охоплюють різні форми співпраці з ворогом.

Виходячи з аналізу законодавства, державна зрада полягає у переході на бік ворога, шпигунстві та наданні іноземній державі допомоги у проведенні підривної діяльності проти України. Ці діяння можуть вчинятися як у мирний час, так і під час військового стану та в умовах тимчасової окупації. Тоді як колабораційна діяльність може здійснюватись виключно у період збройного конфлікту або окупації територій [3].

Дискусії навколо статті поділили думки суспільства: одні вбачають у ній необхідний засіб боротьби з колабораціонізмом, тоді як інші застерігають про ризики її неправомірного застосування.

На думку М. Рубашенка, кримінальна відповідальність за колабораціонізм уже передбачена (криміналізована) у складі такого злочину, як державна зрада, а тому запровадження нової (самостійної) форми такого діяння призведе до плутанини та становитиме небезпеку порушення прав і свобод людини [4, с. 121].

Д. Андреев і В. Булаєв у своєму дослідженні доходять висновку, що «плюралістичність підходів до тлумачення концепції майбутнього плану деокупації потребує, насамперед, підготовки, громадського обговорення та прийняття вищим законодавчим органом країни, відповідно до чинного законодавства: зокрема: про колабораціонізм, амністію, перехідну адміністрацію на території тимчасово окупованих територій» [9, с. 1].

Не завжди очевидно, де проходить межа між вимушеною взаємодією з окупаційною владою та умисною співпрацею. Це створює ризики для правозастосування та потребує чітких критеріїв оцінки. Доказова база щодо колабораційної діяльності часто є складною у зборі та аналізі, особливо в умовах деокупації.

Крім того, існує проблема правової невизначеності щодо випадків, коли особи змушені взаємодіяти з окупаційною адміністрацією для забезпечення життєдіяльності громад. Наприклад, робота медичних працівників, освітян чи

комунальників на окупованих територіях не завжди має колабораційний характер, але може трактуватися неоднозначно.

Підсумовуючи, статтю 111-1 Кримінального кодексу України, яка встановлює кримінальну відповідальність за колабораціонізм, було зроблено важливий крок у боротьбі з підривною діяльністю в умовах війни. Однак існують проблеми правової невизначеності, складність збору доказів та необхідність уніфікації критеріїв оцінки таких діянь ставлять виклики перед правозастосовчими органами, тому важливо ретельно розробити законодавство, яке дозволить правильно інтерпретувати такі ситуації без порушення прав і свобод людини.

Список використаних джерел:

1. Кримінальний Кодекс України від 5 квітня 2001 року № 2341-III URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14/ed20190101#Text> (дата звернення: 01.02.2025).

2. Міськів Т. І. Караність колабораційної діяльності (Ст. 111-1 КК України): Аналіз санкцій законодавчої новели. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2024. № 11. С. 408-411. URL: http://www.lsej.org.ua/11_2024/96.pdf (дата звернення: 01.02.2025).

3. Колабораціонізм: за які дії передбачено кримінальну відповідальність? від 15 червня 2023. URL: <https://pravokator.club/news/kolaboratsionizm-za-yaki-di-yi-peredbacheno-kryminalnu-vidpovidalnist/> (дата звернення: 01.02.2025).

4. Письменський Є. “Колабораціонізм у сучасній Україні як кримінально-правова проблема” <https://rd.ua/storage/attachments/11288.pdf> (дата звернення: 01.02.2025).

5. Андреев Д. В., Булаев В. П. Організаційні принципи участі інформаційних служб МВС у процесах деокупації окремих регіонів України. *Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ*. 2018. №2(107). С. 203-211. (дата звернення: 01.02.2025).

6. Письменський Є. О. Колабораціонізм у сучасній Україні як кримінально-правова проблема. Право України. 2020. № 12. С. 116-128. URL: <http://jnas.nbuiv.gov.ua/article/UJRN-0001250806> (дата звернення: 01.02.2025).

ОСНОВНІ НАПРЯМИ ПРОТИДІЇ ЗЛОЧИННОСТІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Бідюк Інна Ігорівна,
здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти,
навчальна група ПДБП-24-З,
Навчально-науковий інститут економічної безпеки та митної справи,
Державний податковий університет
Науковий керівник: Яфонкін Анатолій Олексійович,
доцент кафедри правоохоронної діяльності,
к.ю.н., доцент,
Навчально-науковий інститут економічної безпеки та митної справи,
Державний податковий університет

Війна створює складні виклики для національної безпеки та правопорядку. В умовах воєнного стану ситуація у забезпеченні громадської безпеки та порядку ускладнюється, через соціальну нестабільність, поширення незаконного обігу зброї, зростання воєнних та корупційних злочинів. Дослідження Глобальної ініціативи проти транснаціональної організованої злочинності (GI-TOC), опублікованого в лютому 2023 року, від початку повномасштабного вторгнення РФ та запровадження на території України правового режиму воєнного стану деструктивний вплив організованої злочинності на державу значно загострився, створивши нові можливості для подальшого ведення протиправної діяльності [1]. Тобто, ефективна протидія злочинності є ключовим елементом забезпечення безпеки у діяльності правоохоронних органів.

Богатирьов І., Богатирьов А. наголошують, що поточне зростання злочинності у цілому по країні не здатне відобразити детермінанти такого стану і визначити подальше зростання злочинності, яке видається неминучим. Вказане простежується аналізом змін у стані організованої злочинності в умовах воєнного стану [2, с. 18, 19]. Так, у 2023 році кількість організованих груп та злочинних організацій, щодо яких розслідувано кримінальні провадження, збільшилась на 25,1 % [3]. Такий ріст організованої злочинності можна пояснити і зокрема тим, що першочергово увага правоохоронних органів спрямована на боротьбу зі збройною російською агресією проти українського народу та

усунення її наслідків, що стає передумовою для розквіту організованої злочинності. Зважаючи на це, вже зараз необхідно впроваджувати комплекс заходів щодо запобігання та протидії такому виду злочинності.

У воєнний час активно використовується інформаційна загроза, яка підриває моральний стан громадян України та дестабілізує ситуацію в країні. Щоб цьому запобігти необхідно підвищити рівень кібербезпеки, впровадити сучасні технології захисту та регулярне оновлення систем безпеки. Ефективний моніторинг інформаційного простору та притягнення до відповідальності осіб, причетних до дезінформації.

Згідно з Положенням про Департамент стратегічних розслідувань Національної поліції України, затвердженим Наказом Національної поліції України від 23.10.2018 № 1077 [4], на ці підрозділи покладено здійснення протидії організованим групам і злочинним організаціям. Відповідно до Розділу 2 Положення визначальним для ДСР є виконання низки завдань, спрямованих на системну боротьбу з організованими формами злочинності, як-от:

1) виявлення, припинення і запобігання діяльності організованої злочинності;

2) координація діяльності органів (підрозділів) поліції у сфері боротьби з тероризмом;

3) протидія корупції серед посадових осіб, на яких поширюється дія Закону України «Про запобігання корупції», вжиття заходів з метою виявлення корупційних правопорушень і правопорушень, пов'язаних з корупцією, та їх припинення;

4) здійснення оперативно-розшукової діяльності задля отримання інформації про криміногенні процеси в злочинному середовищі, а також про схеми легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом;

5) організація та здійснення заходів захисту органів і підрозділів Національної поліції України, забезпечення безпеки учасників кримінального судочинства.

При виконанні передбачених Положенням завдань, у своїй роботі ДСР керується принципами верховенства права, дотримання прав і свобод людини, законності, відкритості та прозорості, політичної нейтральності, безперервності, взаємодії з населенням на засадах партнерства, які є тотожними принципам діяльності поліції, викладеним у ст. ст. 6-12 Закону України «Про Національну поліцію» [5].

Основними напрямками протидії злочинності можна назвати зміцнення правового регулювання, тобто удосконалення правових механізмів боротьби зі злочинністю через посилення кримінальної відповідальності за мародерство, диверсії, колабораціонізм та інші злочини, які загрожують державі. Прийняття спеціальних законів і нормативних актів, що регламентують дії правоохоронних органів у воєнний час.

Отже, підсумовуючи вище зазначене, можна сказати, що протидія злочинності в умовах воєнного стану вимагає комплексного підходу, що включає законодавчі ініціативи, ефективну діяльність правоохоронців, боротьбу з корупцією, кібербезпеку та активну участь громадського суспільства. Лише за умови належного існування інформаційної сфери можливе вирішення багатьох завдань щодо забезпечення державної безпеки та створення необхідних умов для стабільного розвитку усіх сфер діяльності суспільства.

Список використаних джерел:

1. Дослідження «Організована злочинність в Україні знаходить нові можливості в умовах війни». *Global Initiative against Transnational Organized Crime (GI-TOC)*. Женева. 2023. URL: <https://globalinitiative.net/wp-content/uploads/2023/0/%D0%9F%D1%80%D0%B5%D1%81%D1%80%D0%B5%D0%BB%D1%96%D0%B7.pdf>
2. Богатирьов І., Богатирьов А. Організована злочинність в умовах воєнного стану: проблеми та шляхи їх подолання. *Закон і кордон*. 2024 №1(3). С. 5-26.

3. Про зареєстровані кримінальні правопорушення та результати їх досудового розслідування: Офіс Генерального прокурора. URL: <https://gp.gov.ua/ua/posts/pro-zareyestrovani-kriminalni-pravoporushenniyata-rezultati-yih-dosudovogo-rozsliduvannya-2>

4. Положення про Департамент стратегічних розслідувань Національної поліції України: Наказ Національної поліції України від 23.10.2019 № 1077.

5. Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII. Відомості Верховної Ради України. 2015. № 40–41. Ст. 379. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text>

ВПЛИВ ЦИФРОВІЗАЦІЇ НА МОДЕРНІЗАЦІЮ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ В УКРАЇНІ

Лугін Сергій Васильович,
здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти,
навчальна група ПДБПз-22-1,
Навчально-науковий інститут економічної безпеки та митної справи,
Державний податковий університет
Науковий керівник: Мандзюк Олег Андрійович,
доцент кафедри правоохоронної діяльності,
д.ю.н.,
Навчально-науковий інститут економічної безпеки та митної справи,
Державний податковий університет

Сучасний світ швидко рухається до цифрової трансформації, і правоохоронні органи не можуть залишатися осторонь цього процесу. Впровадження цифрових технологій дозволяє підвищити ефективність діяльності правоохоронців, покращити якість кримінальних розслідувань, оперативніше обробляти інформацію та сприяти прозорості в їх роботі. Цифровізація відіграє ключову роль у боротьбі з організованою злочинністю, кіберзлочинами, тероризмом та іншими загрозами, які постійно змінюють свою природу завдяки технічному прогресу.

В Україні актуальність даного питання посилюється необхідністю модернізації правоохоронної системи з метою її відповідності міжнародним стандартам і забезпечення ефективного захисту прав та свобод громадян. Особливого значення набуває використання автоматизованих інформаційних систем, аналітичних платформ, хмарних технологій, систем відеоспостереження з елементами штучного інтелекту та кібербезпеки. У контексті реформ правоохоронних органів та інтеграції до європейських безпекових структур цифрові рішення є важливим кроком на шляху до підвищення довіри громадян до правосуддя та зниження корупційних ризиків.

Таким чином, дослідження впливу цифровізації на модернізацію правоохоронних органів України є важливим для розробки ефективних стратегій реформування та підвищення функціональної спроможності правоохоронців у сучасних умовах.

Цифрові технології дозволяють впроваджувати інноваційні методи збору, обробки та аналізу інформації. В Україні впровадження інформаційно-аналітичних систем сприяє посиленню протидії злочинності та удосконаленню комунікації між підрозділами правоохоронних органів [1]. Це також дає можливість швидше виявляти правопорушення, автоматично зіставляти дані та вчасно передавати їх до відповідних органів для прийняття управлінських рішень.

Одним із прикладів успішної цифровізації в Україні є створення Єдиного реєстру досудових розслідувань (ЄРДР), що забезпечує електронний облік та контроль за ходом розслідувань. Крім того, активно розвивається система відеоспостереження з розпізнаванням облич і номерних знаків, що є ефективним засобом моніторингу громадського порядку [2].

Штучний інтелект (ШІ) та аналітичні платформи допомагають створювати прогностичні моделі для оцінки ризиків вчинення кримінальних правопорушень, визначення місць найбільшої загрози та оптимізації патрулювання. Такі технології застосовуються, наприклад, у межах інтеграції України до міжнародних безпекових ініціатив [3].

Зростання кіберзлочинності вимагає створення окремих кіберпідрозділів, що спеціалізуються на розслідуванні та попередженні кібератак. У цьому контексті важливо забезпечити відповідне навчання співробітників правоохоронних органів, впроваджувати сучасні засоби шифрування інформації та міжнародну співпрацю у сфері кіберзахисту [4].

Незважаючи на численні позитивні зрушення, модернізація правоохоронних органів стикається з низкою викликів: недостатнім фінансуванням, відсутністю достатньої кількості кваліфікованих кадрів та нерівномірністю технічного оснащення в регіонах. Вирішення цих проблем можливе через активізацію державної політики у сфері цифрової трансформації та залучення міжнародних інвесторів [5].

Таким чином, цифровізація відіграє ключову роль у модернізації правоохоронних органів України, сприяючи підвищенню їх ефективності,

прозорості та адаптивності до сучасних викликів. Впровадження автоматизованих інформаційних систем, аналітичних платформ, штучного інтелекту та технологій кібербезпеки дозволяє удосконалювати процеси кримінальних розслідувань, покращувати комунікацію між підрозділами та своєчасно реагувати на нові загрози.

Однак, для повноцінної реалізації потенціалу цифровізації необхідно подолати низку викликів, зокрема пов'язаних із недостатнім технічним забезпеченням, нестачею кваліфікованих кадрів та нерівномірністю розвитку цифрових технологій у регіонах. Важливо також посилити державну підтримку цифрових ініціатив у правоохоронній сфері та забезпечити співпрацю з міжнародними партнерами для інтеграції України до глобальної системи безпеки.

Отже, цифровізація правоохоронних органів України є важливим кроком до створення сучасної, прозорої та ефективної системи забезпечення громадського порядку і захисту прав громадян. Її подальший розвиток сприятиме зміцненню національної безпеки, зниженню рівня злочинності та підвищенню довіри суспільства до правоохоронних органів.

Список використаних джерел

1. Звіт Міністерства цифрової трансформації України за 2024 рік.
2. Про впровадження автоматизованих систем відеоспостереження: Постанова Кабінету Міністрів України №123 від 15.01.2023 р.
3. Програма інтеграції України до європейських безпекових структур. К., 2024.
4. Про кібербезпеку: Закон України №2163-VIII від 5.10.2017 р.
5. Аналітичний звіт НДІ інформаційних технологій щодо цифровізації правоохоронних органів. Київ, 2024 р.

МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО ЯК КЛЮЧОВИЙ НАПРЯМОК РОЗВИТКУ ПРАВООХОРОННОЇ СИСТЕМИ СУЧАСНОСТІ

Добровольська Юлія Олександрівна,
здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти,
навчальна група ПДБПз-22-1,
Навчально-науковий інститут економічної безпеки та митної справи
Державний податковий університет
Науковий керівник: Параниця Сергій Павлович,
завідувач кафедри правоохоронної діяльності,
к.ю.н., доцент,
Навчально-науковий інститут економічної безпеки та митної справи,
Державний податковий університет

У сучасному глобалізованому просторі транснаціональна злочинність перетворилася на системну загрозу міжнародній безпеці. Тероризм, кіберзлочинність, торгівля людьми та наркотиками, відмивання коштів долають національні кордони з безпрецедентною легкістю, створюючи виклики, що виходять далеко за межі можливостей окремих держав. За таких умов міжнародне співробітництво трансформується з факультативного елемента в імперативну складову ефективної правоохоронної діяльності.

Перецьолкін С. М. та Паршутін Є. Г. слушно характеризують міжнародну співпрацю у правоохоронній галузі як «особливу форму взаємодії суверенних держав, спрямовану на координацію зусиль та гармонізацію підходів для реалізації спільних завдань у сфері забезпечення правопорядку, що ґрунтується на фундаментальних принципах та загальновизнаних нормах міжнародного права з урахуванням сучасних викликів глобальної безпеки» [1, с.13].

Інтеграційні процеси у сфері правоохоронної діяльності реалізуються через розгалужену міжнародно-правову базу, яка встановлює параметри взаємодії у протидії злочинності. Багатосторонні та двосторонні міждержавні угоди формують юридичний фундамент для проведення спільних операцій, екстрадиції злочинців, обміну оперативною інформацією та професійним досвідом. Центральними інституційними механізмами в цій системі виступають

Інтерпол, Європол та регіональні поліцейські організації, які забезпечують координацію зусиль національних правоохоронних структур.

Оніщик Ю. В., аналізуючи особливості функціонування міжнародних правоохоронних організацій, зазначає, що «Інтерпол, незважаючи на свій особливий статус у міжнародній правоохоронній архітектурі, не наділений повноваженнями для проведення самостійних розслідувань чи безпосереднього розшуку правопорушників. Його функціональна роль зосереджена переважно у координаційній площині – узгодження транснаціональних поліцейських операцій, забезпечення їх синхронізації та ініціювання міжнародного розшуку злочинців. Фактично Інтерпол функціонує як глобальний центр формування стратегічних підходів у протидії транснаціональній злочинності» [2].

Водночас, як підкреслює дослідник, «Європол конституюваний як спеціалізована інформаційно-аналітична установа Європейського Союзу з консолідованим банком даних для країн-членів ЄС та держав-партнерів, діяльність якої сконцентрована на забезпеченні ефективних механізмів обміну поліцейською інформацією та комплексному аналізі криміногенної ситуації. Принципово важливим є те, що Європол позбавлений виконавчих функцій – його персонал не уповноважений здійснювати кримінальне переслідування, затримання підозрюваних чи проведення процесуальних дій» [2].

Стратегічного значення в сучасних умовах набуває технологічний вимір міжнародного співробітництва, зокрема обмін передовими технологіями та впровадження інноваційних методів розслідування. Системи штучного інтелекту, технології блокчейн, біометричні системи ідентифікації та аналітика великих даних інтегруються до інструментарію сучасної правоохоронної діяльності. Спільні навчальні програми та професійні тренінги забезпечують уніфікацію методичних підходів, що істотно підвищує ефективність міжнародної взаємодії.

Водночас на шляху розвитку міжнародного співробітництва постають серйозні перешкоди: дивергенція правових систем, геополітичні конфлікти, комунікаційні бар'єри, асиметрія технологічного потенціалу. Подолання цих

структурних викликів вимагає системного підходу та консолідованої політичної волі держав-учасниць.

Україна, реалізуючи євроінтеграційний курс, динамічно розвиває міжнародну співпрацю у правоохоронній сфері. Імплементація міжнародних стандартів, залучення до транснаціональних операцій та інтенсивний обмін практичним досвідом з європейськими партнерами каталізують процеси модернізації національної правоохоронної системи.

Ключовим аспектом міжнародного співробітництва виступає гармонізація нормативно-правової бази та правозастосовної практики. Цей процес передбачає не лише адаптацію законодавчих актів, а й формування консенсусного розуміння безпекових загроз та методологічних підходів до їх нейтралізації. Конвенційні механізми ООН, методологічні рекомендації FATF, директивні інструменти ЄС конструюють єдиний правовий простір, який мінімізує юрисдикційні бар'єри при розслідуванні транскордонних злочинів.

Ефективність міжнародної співпраці значною мірою детермінована рівнем міжінституційної довіри. Розбудова захищених каналів інформаційного обміну, дотримання міжнародних протоколів захисту персональних даних та впровадження консолідованих механізмів контролю за використанням оперативної інформації сприяють формуванню надійної архітектури партнерських відносин. Інноваційним напрямком у розвитку правоохоронної взаємодії є створення міжнародних слідчих груп, які інтегрують експертний потенціал фахівців з різних країн для розслідування складних транснаціональних злочинів. Такий інтеграційний підхід дозволяє синергетично поєднувати ресурсні можливості, експертні компетенції та юрисдикційні повноваження для досягнення оптимальних результатів.

Таким чином, міжнародне співробітництво утверджується не як один із факультативних напрямків, а як магістральна траєкторія розвитку правоохоронної системи XXI століття. Лише через консолідацію зусиль міжнародна спільнота здатна ефективно протистояти транснаціональним

викликам і забезпечити функціонування глобальної системи безпеки в умовах розмивання традиційних кордонів.

Список використаних джерел:

1. Перепьолкін С. М., Паршутін Є. Г. Міжнародне співробітництво у сфері правоохоронної діяльності: навч. посіб. держ. ун-т внутр. справ, Дніпро: Дніпроп. 2018. 112 с.

2. Оніщик Ю. В. Міжнародне співробітництво у боротьбі з фінансовими правопорушеннями: навчальний посібник. К: Алерта, 2016. 422 с.

ТАКТИКО-СПЕЦІАЛЬНА ПІДГОТОВКА В ДІЯЛЬНОСТІ ПРАВООХОРОНЦЯ

Кондратюк Наталія Сергіївна,
здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти,
навчальна група ПДБПз-22-2,
Навчально-науковий інститут економічної безпеки та митної справи,
Державний податковий університет
Науковий керівник: Параниця Сергій Павлович,
завідувач кафедри правоохоронної діяльності,
к.ю.н., доцент,
Навчально-науковий інститут економічної безпеки та митної справи,
Державний податковий університет

Тема тактико-спеціальної підготовки в діяльності правоохоронця є однією з найважливіших у системі професійної підготовки співробітників правоохоронних органів. Вона охоплює широкий спектр знань і вмінь, необхідних для ефективного виконання службових обов'язків у складних і небезпечних ситуаціях. З огляду на постійну еволюцію криміногенної обстановки та зростання рівня загроз безпеці, правоохоронці повинні бути готові до будь-яких викликів, використовуючи комплекс тактичних прийомів, технічних засобів та спеціальних знань.

Дане питання є предметом дослідження багатьох вітчизняних науковців. Так, деякі дослідники виокремлюють, що тактико-спеціальна підготовка є ключовим елементом професійної діяльності співробітників правоохоронних органів, оскільки вона безпосередньо впливає на успішне виконання їхніх обов'язків і забезпечення безпеки громадян. У сучасних умовах, коли злочинність постійно змінюється та з'являються нові загрози, правоохоронці повинні мати високий рівень підготовленості, швидкості реакції та здатності адаптуватися. Така підготовка охоплює різноманітні аспекти, зокрема фізичну форму, тактичне мислення, комунікативні навички та здатність працювати в команді. Вона дозволяє співробітникам не тільки оперативно реагувати на кризові ситуації, але й підтримувати правопорядок у щоденній роботі [1, с. 88].

Варто погодитись, що тактико-спеціальна підготовка є організованим та практично безперервним процесом здобуття знань, спеціальних умінь і навичок, які необхідні для подальшої служби. Існують різні форми професійної підготовки, такі як навчання в спеціалізованих навчальних закладах, підвищення кваліфікації на спеціальних курсах тощо. Мета професійної підготовки визначається вимогами суспільства та, насамперед, потребами самої особистості, тобто працівника правоохоронного органу. Держава, своєю чергою, виступає замовником підготовки висококваліфікованих фахівців у сфері правоохоронної діяльності [2, с. 149].

Важливим підкресленням є, що від рівня підготовки працівників, уміння діяти в умовах, пов'язаних з ризиком для життя, прямо залежить як їх особиста безпека, так і життя, здоров'я, безпека громадян [3, с. 336].

Не менш цікавою є думка, з якою ми погоджуємось, Є. В. Бардіна та В. В. Рябека, які відзначають, що тактико-спеціальна підготовка має вирішальне значення для ефективності оперативно-службової діяльності поліції, оскільки вона підвищує професійну компетентність поліцейських, сприяє розвитку їхньої психологічної стійкості до стресових ситуацій, навчає безпечному та ефективному застосуванню вогнепальної зброї, формує тактичні навички для злагоджених дій в оперативних умовах і зменшує ризики. Це, в свою чергу, сприяє підвищенню безпеки як для поліцейських, так і для громадян, роблячи таку підготовку важливою складовою їхнього професійного розвитку [4, с. 112].

В умовах воєнного стану тактико-спеціальна підготовка включає різноманітні методи та засоби, спрямовані на підвищення ефективності дій правоохоронців у критичних ситуаціях. Тактична підготовка передбачає розробку і відпрацювання сценаріїв, що імітують реальні обставини, такі як атаки, захоплення заручників та евакуація цивільних осіб. Важливою складовою є використання сучасних технологій, зокрема дронів, систем відеоспостереження та засобів зв'язку. Готовність ефективно виконувати службові завдання, навіть в екстремальних умовах, є основним обов'язком кожного співробітника поліції [5, с. 672; 6, с. 79-80].

Отже, тактико-спеціальна підготовка є невід'ємною складовою професійної діяльності правоохоронців, що забезпечує їхню здатність ефективно реагувати на різноманітні ситуації, включаючи кризові та надзвичайні. Вона сприяє розвитку необхідних фізичних і психологічних якостей, удосконалює тактичні навички та дозволяє правоохоронцям діяти швидко, злагоджено та результативно у складних умовах. З огляду на постійні зміни в умовах криміногенної ситуації, важливим є вдосконалення такої підготовки з враховуванням новітніх методів і технологій для досягнення найкращих результатів у діяльності правоохоронців.

Список використаних джерел:

1. Бубнова А., Параниця С. Роль тактико-спеціальної підготовки в діяльності працівника правоохоронного органу. *Розвиток наук в умовах нової реальності: проблеми та перспективи*. Ужгород. 2024. С. 88-95.
2. Ленкова Т.Р., Казначеев Д. Г. Професійна підготовка працівників Національної поліції України та її особливості щодо дій в умовах воєнного стану. *Актуальні проблеми службово-бойової діяльності сил сектору безпеки і оборони України в умовах воєнного стану*. 2022. С. 149-150.
3. Zavistovskyi O.D. Implementation of information technologies in the professional training of future police officers in higher educational institutions of education. *Publishing House «Baltija Publishing»*. 2023. URL: <http://www.baltijapublishing.lv/omp/index.php/bp/catalog/view/290/7922/16752-1>
4. Бардін С.В., Рябека В.В. Тактико-спеціальна підготовка як засіб підвищення ефективності оперативно-службової діяльності поліції в умовах воєнного стану. *Матеріали конференцій МЦНД*, 2024; Ужгород. С. 111–114.
5. Поливанюк В., Бодирев Д., Завістовський О. Правові та методичні основи організації вогневої та фізичної підготовки працівників територіальних органів Національної поліції України. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2021. Спеціальний випуск, № 2 (116). С. 672-676.

6. Шаповалов Б.Б., Завістовський О.Д. Інформаційно-аналітичне забезпечення формування готовності правоохоронців до дій в екстремальних ситуаціях (на прикладі поліцейського хортингу). *Застосування інформаційних технологій у підготовці та діяльності сил охорони правопорядку*. Харків. 2021. С. 79-80.

НАПРЯМИ ПІДГОТОВКИ ПРАВООХОРОНЦІВ ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 262 «ПРАВООХОРОННА ДІЯЛЬНІСТЬ»

Бубнова Анастасія Станіславівна,
здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти ,
навчальна група ПДБПз-22-1,
Навчально-науковий інститут економічної безпеки та митної справи,
Державний податковий університет
Науковий керівник: Параниця Сергій Павлович,
завідувач кафедри правоохоронної діяльності,
к.ю.н., доцент,
Навчально-науковий інститут економічної безпеки та митної справи,
Державний податковий університет

Підготовка фахівців за спеціальністю 262 «Правоохоронна діяльність» має на меті формування висококваліфікованих професіоналів, здатних працювати у правоохоронних органах, здійснювати правосуддя та забезпечувати безпеку в суспільстві. Оскільки роль правоохоронних органів є надзвичайно важливою для підтримання правопорядку, навчання майбутніх правоохоронців охоплює кілька ключових напрямів, що сприяють їх комплексному розвитку та формуванню необхідних професійних навичок [1, с. 12]. Так, розглянемо, які на нашу думку є основні напрями підготовки правоохоронців зі спеціальності 262 «Правоохоронна діяльність».

Один із основних напрямів підготовки – це вивчення організації та діяльності різних правоохоронних структур, таких як поліція, прокуратура, служба безпеки, суди та інші державні органи, які відповідають за правопорядок. Майбутні фахівці ознайомлюються з принципами функціонування та взаємодії між цими органами, що дозволяє їм краще орієнтуватися в механізмах забезпечення правопорядку на різних рівнях [2, с. 230].

Важливою складовою навчальної програми є вивчення кримінального права та кримінального процесу. Це дає студентам глибоке розуміння основ кримінальних правопорушень, процесів їх розслідування, судового розгляду та виконання покарань. Особлива увага приділяється правам обвинувачених і

потерпілих, а також механізмам дотримання законності та правопорядку під час розслідувань та судових процесів.

Інший важливий напрям являє собою вивчення правового регулювання діяльності правоохоронних органів. Майбутні фахівці опановують знання, необхідні для ефективного забезпечення правового порядку, а також особливості організації діяльності, спрямованої на захист прав людини під час здійснення правоохоронної діяльності. Такий підхід формує високі моральні та етичні стандарти, необхідні для роботи в цій галузі.

Не менш важливим є вивчення криміналістики та технік розслідування злочинів. Студенти здобувають знання щодо методів збору доказів, проведення оглядів місць подій, допитів та інтерв'ю. Особлива увага приділяється технічним засобам, які використовуються для виявлення і документування злочинних дій, а також розробці ефективних стратегій для боротьби з різними видами правопорушень.

Підготовка правоохоронців включає вивчення питань забезпечення безпеки на об'єктах, у громадських місцях та під час масових заходів. Майбутні фахівці ознайомлюються з методами попередження правопорушень, а також з боротьбою з організованою злочинністю, тероризмом та кіберзлочинністю. Вони повинні бути готові до дій у складних ситуаціях, що потребують швидких рішень та високого рівня професіоналізму.

Фізична підготовка є невід'ємною частиною підготовки правоохоронців. Оскільки робота в правоохоронних органах вимагає не тільки інтелектуальних, а й фізичних зусиль, майбутні фахівці повинні мати гарну фізичну форму. Одним із важливих елементів є вивчення бойових мистецтв та єдиноборств. Це дозволяє майбутнім правоохоронцям ефективно захищатися та нейтралізувати загрози в ситуаціях, коли інші методи не можуть бути застосовані. Зокрема, вивчення таких дисциплін, як рукопашний бій, боротьба, бойове самбо та інші форми єдиноборств, дозволяє розвинути у студентів необхідні навички самозахисту та дій в умовах фізичної конфронтації. Ці навички допомагають не тільки в ситуаціях, коли потрібно застосувати силу для затримання правопорушника, але

й у разі необхідності самооборони від нападників. Фізична підготовка включає також вправи на витривалість, швидкість, спритність і координацію, що важливо для швидкого реагування в екстремальних ситуаціях. Важливим аспектом є також формування командного духу та психологічної готовності до дій у стресових умовах, що є важливими складовими успішної роботи в правоохоронних органах [3, с. 35-36].

Отже, підготовка за спеціальністю «Правоохоронна діяльність» націлена на всебічний розвиток майбутніх фахівців, які повинні мати глибокі теоретичні знання та практичні навички для ефективного забезпечення правопорядку та безпеки в країні. Завдяки комплексному підходу, що охоплює широкий спектр дисциплін, студент отримує всі необхідні знання для роботи в правоохоронних органах, органах юстиції та інших структурах, що займаються захистом прав людини та боротьбою зі злочинністю.

Список використаних джерел:

1. Нітченко А. Г. Деонтологічні основи правоохоронної діяльності. *Методичні вказівки до семінар. занять для підготовки здобувачів вищ. освіти освіт. ступеня «бакалавр» за спец. 262 «Правоохоронна діяльність»*. Чернігів: НУ «Чернігівська політехніка». 2024. 39 с.

2. Панова О.О., Лихова С.Я., Лях Т.С. Особливості формування компетентностей випускника зі спеціальності 262 «правоохоронна діяльність» для другого (магістерського) рівня вищої освіти. *Юридичний вісник*, 3 (72). 2024. С. 229-235.

3. Вербовий В. П., Червоношапка М. О., Петрик І. І., Равлюк І. І., Смучок В. Є. Підготовленість здобувачів вищої освіти спеціальності «Правоохоронна діяльність» у процесі секційних занять єдиноборствами (на прикладі кікбоксингу). *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова*. Випуск 11 (143). 2021. С. 34-37.

ПРОФІЛАКТИКА ТА ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ КОНФЛІКТІВ В ОРГАНАХ ВНУТРІШНІХ СПРАВ

Буренко Ярослав Володимирович,
здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти,
навчальна група ПДМПЗ-24-1,
Навчально-науковий інститут економічної безпеки та митної справи,
Державний податковий університет
Науковий керівник: Татяніна Світлана Михайлівна,
заступник директора Навчально-наукового інституту економічної безпеки та
митної справи,
Державний податковий університет

Профілактика та вирішення конфліктів в органах внутрішніх справ (ОВС) є важливим аспектом забезпечення ефективності їх роботи, підтримки дисципліни та підвищення довіри з боку громадян. Оскільки робота в ОВС пов'язана з високим рівнем стресу, емоційного напруження і постійними міжособистісними взаємодіями, важливо мати систему профілактики і вирішення конфліктів.

Психологічна підтримка та навчання виявляється в психологічному забезпеченні. Важливо мати в кожному підрозділі ОВС психолога або спеціалізовану службу підтримки, що допоможе працівникам справлятися зі стресом, емоційним вигоранням та іншими негативними емоціями.

В цілях підтримки на постійній основі необхідно проведення тренінгів з комунікації та емоційного інтелекту. Навчання ефективній комунікації, як з колегами в межах ОВС, так і з громадянами. Це допомагає уникнути непорозумінь та конфліктних ситуацій при виконанні свої обов'язків.

Запровадження профілактичних курсів для керівників ОВС. Курси, що сприяють розвитку лідерських якостей і вміння розв'язувати конфлікти без ескалації. Визначення чіткої організації роботи та розподіл обов'язків. Налагоджена структура управління, що визначає чітке визначення ролей, обов'язків і повноважень кожного співробітника для запобігання організаційним конфліктам. Прозорість в управлінні та комунікації. Відкрите і чесне

спілкування в колективі, де працівники ОВС можуть висловлювати свої думки та пропозиції, не боячись негативних наслідків. Завчасне вирішення спорів. Важливо мати чіткі інструкції щодо того, як вирішувати непорозуміння або спори на ранніх етапах. Визначення корпоративної культури та етики, що проєктується на підтримку здорової корпоративної культури, а також, формує у співробітників повагу до колег, високі моральні стандарти і відповідальність за власні дії.

Окрема увага має приділятися етичним нормам та кодексу поведінки. Встановлення чітких норм поведінки, які повинні дотримуватись усі співробітники ОВС, зокрема щодо взаємодії з іншими працівниками та громадянами. Постійний моніторинг та оцінка роботи в ОВС. Регулярні оцінки діяльності підрозділів, що визначається регулярними внутрішніми перевітками та аналізом роботи колективу, щоб своєчасно виявити потенційні проблеми. На постійній основі проведення опитування серед працівників ОВС. Використання опитувань, або анонімних форм зворотного зв'язку, щоб виявити джерела конфліктів на ранніх етапах.

Таким чином, профілактика і вирішення конфліктів в органах внутрішніх справ (ОВС) є важливими складовими підтримки правопорядку та стабільності в колективі. Впровадження ефективних стратегій профілактики, розвиток психологічної підтримки, дотримання чітких етичних норм та ефективне застосування методів вирішення конфліктів сприяють підвищенню ефективності діяльності органів і поліпшенню морально-психологічного клімату в колективі.

Список використаних джерел:

1. Синдром емоційного вигорання: веб-сайт. URL: <https://psychology.lviv.ua/syndrom-emotsiinoho-vyhoriannia/>

2. Корольчук М. С. Психологічні особливості віддалених наслідків стресогенних впливів. *Монографія: нац. торг.- екон. ун-т*, Київ 2014. – 276 с.

ХАРАКТЕРИСТИКА ПРОФЕСІЙНИХ КОНФЛІКТІВ У ПРАВООХОРОННІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Смакота Сергій Анатолійович,
здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти,
навчальна група ПДМП-24-1,
Навчально-науковий інститут економічної безпеки та митної справи,
Державний податковий університет
Науковий керівник: Татяніна Світлана Михайлівна,
заступник директора Навчально-наукового інституту економічної безпеки та
митної справи,
Державний податковий університет

Професійні конфлікти в правоохоронній діяльності - це суперечності, що виникають між працівниками правоохоронних органів, а також між ними і іншими учасниками правозастосовного процесу, які можуть стосуватися етичних, організаційних, правових, психологічних та соціальних аспектів. Вони можуть мати різні форми і прояви, впливаючи як на ефективність роботи органів, так і на морально-психологічний клімат в колективі.

Основні характеристики професійних конфліктів у правоохоронній діяльності:

1. Причини виникнення:

- Етичні конфлікти визначають порушення моральних норм, недотримання етики взаємодії з людьми, використання службового становища для особистих цілей; на невизначеність у розподілі функцій, відсутність чіткої комунікації, порушення субординації, недоліки в управлінні.

- Конфлікти через професійну позицію визначають різні погляди на принципи правозастосування, застосування сили, трактування законів.

- Психологічні конфлікти визначають напружені стосунки через стрес, емоційне вигорання, недостатній рівень підтримки з боку колег або керівництва.

2. Типи професійних конфліктів:

- Міжособистісні конфлікти виникають через різні погляди, характери, амбіції або порушення норм поведінки між працівниками органів.

- Міжструктурні конфлікти - це конфлікти між різними підрозділами правоохоронних органів, наприклад, між поліцією і прокуратурою.

- Внутрішньоорганізаційні конфлікти виникають через неузгодженість дій або неправильне управління в межах одного підрозділу або відділу.

- Конфлікти з громадськістю - напруга між правоохоронцями та громадянами через порушення прав людини, неправомірне застосування сили або зловживання службовим становищем.

Варто відзначити наслідки професійних конфліктів та їх вплив на діяльність співробітників ОВС.

- Зниження ефективності діяльності викликає конфлікти які можуть призвести до дезорганізації роботи, зниження продуктивності та порушення правопорядку.

- Психологічний стрес впливає на співробітників ОВС та викликає конфлікти які можуть викликати стрес серед працівників, що погіршує їх моральний стан та здатність до виконання службових обов'язків.

- Порушення законності визначає конфлікти які можуть сприяти порушенню прав людини, зловживанню владою або ігноруванню законів, що підриває довіру до правоохоронних органів.

- Втрати репутації зазвичай вказує на нерозв'язані конфлікти які можуть завдати шкоди репутації правоохоронних органів та викликати недовіру серед населення.

Варто також виокремити шляхи вирішення конфліктів, а саме:

- Проводити психологічні підтримки та тренінги. Важливо впроваджувати програми для профілактики стресу та психологічного вигорання серед працівників ОВС .

- Визначати чітку організацію роботи та комунікації. Визначення чітких функцій, повноважень і процедур для зниження внутрішньоорганізаційних конфліктів.

- Вирішення конфліктів через медіацію. Використання посередників для врегулювання конфліктів, особливо у міжособистісних суперечках працівників ОВС.

- Використовувати підвищення професійної відповідальності. Акцент на важливості чесності, порядності та високих моральних стандартів у роботі правоохоронців.

Професійні конфлікти в правоохоронних органах можуть мати серйозні наслідки як для організації, так і для суспільства, тому їх вирішення потребує комплексного підходу, спрямованого на підтримку здорової робочої атмосфери, ефективну взаємодію та дотримання правових і етичних норм.

Список використаних джерел:

1. Синдром емоційного вигорання: веб-сайт. URL: <https://psychology.lviv.ua/syndrom-emotsiinoho-vyhoraniannia/>

2. Корольчук М. С. Психологічні особливості віддалених наслідків стресогенних впливів. Монографія: . нац. торг.- екон. ун-т, Київ 2014. – 276 с.

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Головко Уляна Станіславівна,
здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти,
навчальна група ПДБП-23-1,
Навчально-науковий інститут економічної безпеки та митної справи,
Державний податковий університет
Науковий керівник: Параниця Сергій Павлович,
завідувач кафедри правоохоронної діяльності,
к.ю.н., доцент,
Навчально-науковий інститут економічної безпеки та митної справи,
Державний податковий університет

В умовах воєнного стану правоохоронні органи відіграють ключову роль у забезпеченні громадської безпеки, підтриманні правопорядку та захисті державних інтересів. Ефективність їх функціонування значною мірою залежить від організаційних та правових основ, які забезпечують їхню адаптацію до нових умов.

Тому є важливим з'ясування основних підходів до трактування наукової категорії «забезпечення ефективності діяльності».

Поняття ефективність у правовій науці, на думку Л. Л. Лепех, має не тільки мати загально-наукові ознаки, а й відображати специфіку правової форми, запозичувати деякі положення про ефективність з інших спеціально-наукових теорій, однак настільки, наскільки соціологія, економіка і низка інших галузей наукових знань взаємопов'язані з правовою сферою [1, с. 98-99].

Як зазначає Сороко В. М. [9, с. 6], термін «ефект» відображає дію, тобто виконання. Звідси випливає, що ефективність є результатом, наслідком певних дій. Маліновська О. Я., Ревуцький А. І. Автор вказує, що в найбільш поширеному розумінні термін «ефективність» означає приведення до бажаних результатів – ефективних ознак. Також часто визначають ефективність як узгодженість результату з поставленою метою [2].

За дослідженнями низки авторів створення ефективної системи правоохоронної діяльності є одним з головних завдань сучасної держави. Досвід

країн ЄС дає можливість визначити найбільш ефективні засоби організації правоохоронної діяльності, які можуть бути використані в Україні [3, с. 122]

Під час воєнного стану основні зміни в організації діяльності правоохоронних органів по'язані зі зміною режиму управління, підпорядкування та координації дій. Створюються спеціальні підрозділи та штабні структури, що дозволяють швидко реагувати на виклики, які виникають у зоні бойових дій або на території держави, де введено воєнний стан.

Сучасні умови діяльності правоохоронних органів свідчать про те, що ефективна протидія злочинності неможлива без активного використання економічних знань. Практична дієвість механізму виявлення та розслідування злочинів у сфері господарської діяльності певною мірою залежить від ретельного дослідження фінансової інформації, що характеризує злочинну діяльність [4, с. 30].

Важливим аспектом є налагодження співпраці між правоохоронними органами та військовими формуваннями для забезпечення ефективного обміну інформацією та координації заходів безпеки [1, с. 34].

Правова основа діяльності правоохоронних органів у період воєнного стану базується на спеціальному законодавстві, зокрема Законі України «Про правовий режим воєнного стану» [5]. Цей закон регламентує повноваження правоохоронних органів, надаючи їм додаткові можливості для забезпечення громадського порядку, проведення контртерористичних заходів та охорони стратегічних об'єктів. Особливу увагу законодавець приділяє питанням обмеження конституційних прав громадян під час воєнного стану, що здійснюється у рамках міжнародних правових стандартів [2, с. 87].

Ефективність діяльності правоохоронних органів у воєнний період залежить від низки факторів, серед яких ключову роль відіграють матеріально-технічне забезпечення, професійна підготовка кадрів, а також морально-психологічна підтримка співробітників. Крім того, важливим є дотримання принципу законності, що передбачає недопущення порушень прав людини та зловживання владою з боку правоохоронців.

Забезпечення ефективності функціонування правоохоронних органів у період воєнного стану є надзвичайно важливими для підтримання громадського порядку, забезпечення національної безпеки та захисту прав громадян. В умовах воєнного конфлікту необхідно забезпечити належне правове регулювання та організаційну готовність правоохоронних структур до роботи в екстремальних умовах. Застосування штучного інтелекту надалі допоможе підвищити ефективність військової системи, знизити ризик втрат, попередити про можливі загрози, опрацювати значний масив інформації, на основі якої формувати відповідний аналіз та виробляти стратегічні плани. Українська влада має докладати максимально зусиль у розвитку штучного інтелекту та цифровізації суспільства, але при цьому як на законодавчому рівні, так і в практичній площині – забезпечити належний рівень кібербезпеки, звісно, з дотриманням етичних вимог.

Список використаних джерел:

1. Лепех Л. Л. Соціальна та юридична ефективність механізму правового регулювання: дис. ... кандидат. *Юрид. Наук*: 12.00.01. К., 2019. 234 с.
2. Маліновська О. Я., Ревуцький А. І. Теоретичні основи ефективності функціонування органів місцевого самоврядування. *Збалансоване природокористування*. 2022. № 3. С. 70-77
3. Макарчук В. Деякі аспекти європейського досвіду участі правоохоронних органів в забезпеченні Національної безпеки і оборони України. *Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції : «Право в умовах воєнного стану: проблеми та перспективи»*, м. Тернопіль, 12 травня 2023 року. Ірпінь: Державний податковий університет, 2023. 179 с. (С. 120-124).
4. Фінансові розслідування: імплементація світового досвіду в Україні : *збірник тез Міжнародної науково-практичної конференції*, 19 травня 2023 року / відп. за вип. Є. Ю. Колосовський. Ірпінь : Державний податковий університет, 2023. 368 с.

5. Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 12 травня 2015 року, № 389-VIII. Відомості Верховної Ради. 2015. № 28. ст. 250. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>